

tedaj: ali njega — ali oba, toda enega za drugim. Brez te dileme je slovenski stavek neužiten. Označe Lorenzove »Magnifico« bi ne kazalo prevajati, na str. 14 bi ne smela izostati označba Chiaramantesov kot »i due Pisani« (Beffe 8), ker je važna, ko pozneje izvemo, da gre Gabriello v Pizo. Sicer ne izvemo nikjer, zakaj gre ravno tja in ne drugam.

V začetku drugega dejanja berem: Oh, madonna, levate vi! (51), kar je prevedel Gradnik: O Mati Božja! Vstanite! (57). »Madonna« je v tem slučaju, kakor na naslednji strani in še na mnogih drugih mestih gospa, gospodarica, dasi jo mestoma rabi Benelli tudi v smislu prevoda. Tak vzklik je sicer tudi tu umesten, a če ga original in smisel stavka ne zahtevata, ga ni treba tudi v slovenščini! V prevod stavka: ...che non anderesti ...dentro la bottega di Ceccherino, in Vacchereccia (38) je čisto po nepotrebnem zašel germanizem: v botego, ki Ceccherinu v Vacchereci sliši (42).

Kakor so se Gradniku posrečile nekatere partije z našimi rečenicami, n. pr. »Ta osel se krega s pametjo« (11) za quest asino ha in uggia il paradiso (sovraži...) (5) ali ona o mokri mački (14) it. cocomero in še več takih, je šel pri prevodu giumenta (22) s »kraškim oslom« le predaleč! Včasih uide kak italianizem, kakor (ljubezen) za neko zalo, čedno dekle (18) = per una feminetta. Reci, reči na več mestih za povej, povedati, zunaj botege — fuor dalla bottega — namesto pred...

Rabo daljših zaimkovih oblik na nekaterih mestih opravičuje le ritem, ker sicer je nepotrebna.

Takih in podobnih drobnarij sem našel, primerjajoč prevod z originalom, še več, a kaj bi cepil dlako! Brez originala bereš okrutno šalo gladko in lepo, z odra jo bo pa mogoče še lepše slišati.

Joža Lovrenčič.

Ksaver Meško: **Mladim srcem**. III. zvezek. Izdala in založila Družba sv. Mohorja na Prevaljah. 1922.

Zelo intimna zbirka legend, razmišljanj in pravljic. Legende in pravljice sicer po vsebini niso originalne; Meško je nalil stare vrče s svojim vinom, na primer obe pripovedki o lilijah, oranje sv. Petra. Čudim se, da Meško, ki pozna malega človečka do dna (glej »Naši mali«), piše razmišljanja tako sentimentalno nežno kakor »Tihe večere«, dasi dobro ve, da zdrav otrok ni sentimentalni. Za svojo osebo pogrešam pri dogodbah notranje koncentracije dejanja; najboljša sta v tem oziru »Ciganka« in oranje sv. Petra. — Za zbirko moramo biti Mešku hvaležni, kajti že s svojim melodijoznim jezikom daleč presega vso običajno mladinsko literaturo. Vavpotič je hvale vredno šel s svojimi risbami preko sentimentalnega občutja; otroci utegnejo ob njem pozabiti tekst, le škoda, da je knjiga z ilustracijami, rekel bi, le napol oblečena.

Narte Velikonja.

Zlata srca. Hrvatske povesti. Poslovenil Alojzij Gradnik. Zabavna knjižnica. Zvezek III. Izdala in založila »Goriška Matica«. V Gorici, 1922. Saj se ne spotikam nad okusom naslovov, ki jih Gradnik zapisuje na zbirke svojih prevodov iz

hrvaščine in srbsčine. Saj jih samo razumem ne, ker niso z vsebino teh knjig v nikaki zvezi in so le, da so, zdaj Pisani oblaki, zdaj Božje solze, zdaj Zlata srca, jutri morda Srebrne strune, Glasne pesmi, Tihe ptice i. p. Prevod v Zlatih srcih ni dober. Primeril sem sicer le odlomek iz Kumičićeve Urote. Pa sem našel prvič, da Gradnik ohlapno naglo prevaja, preden je matico doumel; drugič, da prevaja slabo slovenski. Zgledi: »sad jače, sad slabije, kako bi vjetar dunuo« ni »kakor da bi veter pihal«, temveč »kakor bi že potegnil veter«; »sunce je provirivalo na mahove« ni »solnce je zasijalo skozi nje« (oblake); »sinoć ravno iz Šoprana« ni »sinoči ravno iz Šoprana«. — Kaj je zmislil hrvatskega »da se sve obija o njihove glave« vem, težko bi uganil iz Gradnikovega »da se vse odbija ob njih glave«. Zaklimati — namežikniti, gotovo — skoro, izustivši — izpustivši, ovi — oni, odpili glavu — odpili (!) glavo, iza kneza — izza kneza (m. za knezom!), sjetite se — spominjajte se, odmah — kmalu itd., to je čuden slovensko-hrvatski slovarček! Pa da bi vsaj slovenščina zadostila! Odkdaj rabimo spet nepoudarjeno osebno zaimo? Pa da se dopada nekaj, pa da se za ušesom češemo mesto dose danjega »praskamo« in da jezik plete za sedanj »se zapleta«, pa še »domu«, »cel« za hrvatski sav, »brezobrazni gostje« in še marsikaj... In vendar je Gradnik med našimi književniki na glasu. Ali kot književnik na glasu ne ve, kako prevajajo Župančič, Vl. Levstik, Glonar, ki ne prevajajo iz lahke Kumičićeve besede? Vsebina Zlatih sre je poleg že omenjenega odlomka iz Urote Gjalskega »Angel«, Tomićev — knjigi neprikladni — »Obisk«, Novakov »Salomon« in Šenoin »Pruski kralj«. Da je Tomićeva »Kapitanova hči« izšla v slovenskem prevodu Slovanske knjižnice, se je Gradnik hudo urezal. Kaj navaja, česar ni bral! Tista »Kapitanova hči« je — iz Puškina. Dr. I. Pregelj.

Fran Milčinski. **Zgodbe kraljeviča Marka**. V Ljubljani. 1923. Založila Tiskovna zadruga.

Knjiga je ponatis iz tržaškega »Novega roda«. Kakor svoj čas iz slovenskega narodnega pesništva »Pravljice«, tako je presadil Milčinski v Zgodbah epiko devetnajstih narodnih srbskih poedinic iz kroga »Kraljevič Marko« v svojo lepo, domačo besedo. Skušal je ustvariti celo nekaj novega sloga in ohranil dokaj cvetu izvirne in tipične tradicionalne besede. Zdi se mi, da je pokazal nekajkrat namenoma v besednem redu nekaj svobode, ki ni slovniško opravičena. Knjigi je narisal S. Šantel dve ilustraciji. Zakaj si ni založništvo preskrbelo številnejših in boljših Buckovih iz »Novega roda«? Dr. I. P.

Ante Petravić: **Četrte studije i portreti**. Naklada Hrvatske Knjižare. Split. 1923.

Ante Petravić, znani dalmatinski pesnik-svečenik in plodni slovstveni esejist utegne biti tudi Slovencem že dobro znan. Zaslužil je to že zaradi svojih esejev iz slovenske književnosti (S. Gregorič — Studije i portreti 1905, Silvin Sardenko — Treće studije i portreti 1917). V svojem četrtem zborniku je priobčil oceno Meškove pisateljske osebnosti in vzporedno ob srbskem in hrvatskem

slovstvu še pregled slovenske vezane besede od Vodnika do najnovejših. V pravi živec Meškov Petravič za zdaj še ni mogel seči. Zdi se mi, da ga je vzel preveč monografistično iz ozadja, premalo iz okolja in razvojne tradicije. Njegova sodba o slovenski poeziji v »Osvrtu na naše novije pjesništvo« referira; Petrovič sodi sicer v celoti pravilno, dasi tesno in ne povsem plastično. Pisava »Prešern« in »Aškerc« je seveda netočna. Svoje sodbe in določne označbe tudi glede srbskega in hrvatskega slovstva v tem spisu Petravič ne pokaže. Pisal je bolj sestavljače nego proučevaje. O drugem delu razprave: o ženskah v slovstvu, o klasifikaciji (Marjanovičevi) pesnikov, o tendenci in artizmu, o razvoju epike in srbsko-hrvatske metrike mi je taka sodba, da so to komaj lapidarni odlomki. Ne poučijo dovoljno in ne delujejo iniciativno. Pregledni črti o Dantejevem vplivu in prevodih v srbohrvaščini, nadalje o jugoslovenskih pesniških antologijah utegneta biti izčrpní. Orisne črte o Svetislavu Stefanoviću, Juraju Cariću in Dinku Šimunoviću bodo Srbi in Hrvatje hvaležno zabeležili v bibliografijo in študij svojega slovstva. Manj poljudni sta vsebinsko vzporeditev Ivana Mažuranića z Lamartineom (La prière — »Smrt Smail-age«) glede motivne sorodnosti v pojmovanju »pravega duhovnika«, pa primerjeni Kranjčevićev »Mojsije« z de Vignyjevím. Zelo važen prinos h Kranjčevićevemu življenjepisu in slovstvenemu delu je črta o pesnikovem prvem slovstvenem nastopu v splitski »Nadi«.

Dr. I. Pregelj.

1. Dr. J. Bidlo: **Povijest Rusije** od početka XIX. stol. do naših dana. Dozvolom autora preveo dr. Milan Prelog. Narodna knjižnica sv. 81—90. Zagreb, 1922.

2. V. V. Zjenjkovski: **Ruski mislioci i Evropa**. Priredila i predgovor napisala Isidora Sekulić. Zagreb, 1922. Izdala »Nova Evropa«.

Dve knjigi o zunanjem in notranjem razvoju ruske zgodovine in kulture od začetka XIX. stoletja do današnjih dni. Ker podaja prva zgodovino v običajnem smislu te besede kot zgodovino ruske države, njenih revolucij in razpada njenega sistema, jo hvaležno izpopolnjuje druga, ki skuša v kratkih preglednih orisih očrtati zgodovino, peripetije in glavne smeri ruske misli v istem času. Obe nas vodita prav do današnjih dni in omogočata vsaj medel pogled na vojno in povojno dobo v državotvornem in idejnem smislu. Tako podaja knjiga »Ruski mislioci« na koncu tudi poglavje o »Evrazijskih«, najnovejšem miselnem pokretu med rusko inteligenco v prognanstvu, ki postavlja ne sicer čisto novo tezo, da Rusija ne pripada vsa Evropi, pa tudi ne Aziji, ampak pomeni spoj teh dveh obeh. Rusija in njena kultura ima poseben poklic. Je v ti ideji v gotovem oziru tudi odpoved slovanski ali vseslovanski ideji, kar jasno formulira zbornik »Pot na vzhod«: »Pred stvarno sodbo pojmovanje slovanstva ni opravičilo nad, ki so jih vanje stavili slavjanofili. Zato mi nanašamo svoj nacionalizem ne samo na Slované kot subjekt, ampak na ves krog narodov evrazijskega

sveta, med katerimi zavzema ruski osrednje mesto.« Ruski narod ni samo ruski, ampak nič manj azijski narod. Z njim stopa na plan stepni element, ki je nekdanj ustvarjal po njihovem razmahu neverjetne panazijske mongolske države. Evrazijsstvo še ni našlo enotne formulacije in je v mnogem pogledu plod razočaranja ruske inteligence nad zapadno kulturo. Ker upamo, da bomo o tem gibanju še izčrpnije poročali, naj to za danes zadostuje. Žalibog nam knjiga govori samo o razvoju ruske misli izven Rusije, v pregnanstvu, ne pa tudi v boljševiškem območju, kar bi moglo to sliko bistveno izpopolniti.

Druga knjiga nam podaja, kolikor nam je mogoče presoditi, precej izčrpnó in pravilno tudi najnovejšo fazo ruske državnosti po padcu carizma. Vendar pa se je vrinila občutna netočnost ravno na važnem mestu, kjer se govori o nastopu češko-slovaških legij proti boljševikom in postanku Kolčakove vlade. Pisatelj predstavlja to tako, kot da je Kolčak ustanovil protirevolucionarno vlado v Omsku v novembru 1918 nekako istočasno z nastopom češkoslovaških legij v Povolžju. To je netočno, kajti Čehi so se dvignili proti boljševikom v maju leta 1918, v približno dvomesečnem boju osvojili vso Sibirijo in omogočili soziv na osvobojenem ozemlju se nahajajočega dela članov po boljševiki razgnane ustavotvorne skupščine v Ufi; na tem zasedanju je bila izbrana protiboljševiška vlada, v kateri so igrali glavno vlogo socialni revolucionarji; to vlado je priznala večina osvobojene Sibirijske in so jo aktivno podpirali Čehi. Kolčak pa je prišel do vlade v novembru leta 1918 potom državnega prevrata v Omsku, kjer so njegovi privrženci aretirali vlado in člane ustavodavne skupščine, jih pozaprlí in deloma kratkim potom postrelili. Ta nepostavni akt in pa notorično monarhistično-reakcionarni duh Kolčakove okolice sta povzročila, da so postali Čehi neaktivni in so zanaprej skrbeli sistematično samo za povratek svojih čet v medtem osvobojeno domovino. — Pisatelj te knjige je profesor slovanske zgodovine v Pragi J. Bidlo. Od češke izdaje tega dela se hrvaška razlikuje v tem, da navaja zadaj obsežno literaturo deloma tudi za najnovejšo dobo; razen tega je delo pisatelj sam dopolnil za hrvaško izdajo tako, da sega prav do naših dni.

Frst.

Wendel Hermann: **Kreuz und quer durch den slawischen Süden**. Izdala Franfurter Societäts-Druckerei, Frankfurt am Main, 1922.

Knjiga obsega v svojem glavnem delu ponatis dveh pri nas že znanih starejših publikacij Wendla o Jugoslaviji, ki sta izšli samostojno kot »Von Marburg bis Monastir« in »Von Belgrad bis Buccari«. Več ilustracij seznanja čitatelja s kulturno in pokrajinsko pestrostjo Jugoslavije. Pod naslovom »Krainger Tage« se je pridružil obširnejšima prvima še tretji del, ki napravi to izdanje za nas posebno zanimivo. Slovenija tvori takorekoč vsebinski okvir te knjige: V Mariboru in Ljubljani se začne prvo potovanje, v kranjskem delu Slovenije se konča knjiga z bežnim, toda zajemljivim pogledom v kulturno življenje naše